

Trysil SV

Valgprogram 2023–2027

For de mange
- ikke for de få

Innhold

Grønt, rettferdig og mangfoldig Trysil!	3
Trysil = god oppvekst for alle	4
Barn og unge voksne med særlige behov	5
Trysil skal være et aldersvennlig samfunn – trygghet, livsglede, medvirkning	6
Trysil skal bli grønnere og stoppe nedbygging av natur	8
Reiseliv på naturens og innbyggernes premisser	10
Det grønne Trysil	12
Et Trysil for mangfold, likestilling og inkludering	13
Forebygging er den beste behandlingen	14
Barnehage for alle	15
Skolehverdag for alle	16
Ungdommen er framtida!	18
De ansatte er vår viktigste ressurs	20
Kommunal økonomi	21
Bolig for de mange – ikke for de få	22
Entreprenørskap og næringsutvikling	23
Trysil sentrum	24
Kultur og identitet	25
Valgliste	27

Våre toppkandidater: Frank Smestad, Stine Akre, Marit Nyhuus og Einar Lund.

Grønt, rettferdig og mangfoldig Trysil!

Kjære sambygdingar,

Trysil skal være et trygt, mangfoldig og inkluderende lokalsamfunn. SV vil sikre at alle tryslingers stemme høres og har reell påvirkning på framtida. Stavtaket foran må bety: Stopp nedbygging av natur, kutt i klimautslipp og mindre økonomiske forskjeller mellom folk. Uavhengig av alder, etnisk, religiøs og kulturell bakgrunn, funksjonsnivå, kjønnsidentitet og bosted skal alle møtes som likeverdige.

Sosialistisk Venstreparti har vedtatt at «For de mange – ikke for de få» er verdigrunnlaget for vår politikk. Dette er grunnlaget for Trysil SVs program ved kommunevalget i 2023, som det var i 2019. Vi vil ha en kommune der alle skal sees som ressurspersoner og gis mulighet til å utvikle sine evner og anlegg. Det betyr å ha respekt for dem som følger sin egen vei, dem som noen ganger mislykkes, dem som ikke står fremst i køen for å kreve sin rett. Det betyr å stå opp for inkludering, mangfold og frihet for dem som føler at de må kjempe for egen identitet. Det betyr å ha solidaritet med sambygdingene våre, som alle trenger heiarop og oppmuntring for å lykkes. Ingen skal måtte føle skam om de kommer til kort.

Trysil SV er stolt av den jobben partiet og vår varaordfører Stine Akre har gjort i perioden 2019 - 2023. Mange viktige saker er satt på dagsorden, mange av våre prioriterte saker er vedtatt gjennomført. Gjennom konkrete forslag er Trysil SV en synlig og viktig bidragsyter i utviklingen av Trysil-samfunnet. Det vil vi fortsatt være.

Årets liste representerer et mangfold i både alder, bakgrunn og kompetanse, noen med lang erfaring fra kommunepolitikken og noen helt ferske. Sammen vil vi fortsette arbeidet for at Trysil kommune skal ivareta og løse de oppgavene storsamfunnet pålegger oss.

Grunnleggende velferdstilbud i alle livets faser, fra helsestasjon og barnehager til eldreomsorg, skal være en offentlig oppgave. Det fordrer ansatte som har faglig trygghet, som gis mulighet til å øke sin kompetanse og tillit til å løse sine arbeidsoppgaver på nye måter. Arbeidet for heltidsstillinger må videreføres.

En stabil og forutsigbar økonomi er avgjørende for at kommunen skal kunne yte gode tjenester og være en attraktiv arbeidsgiver.

Trysil kommune trenger et parti som setter fellesskapets behov og interesser først. Et parti for de mange – ikke for de få.

Godt valg!

Trysil = god oppvekst for alle

Forskjellene øker i Trysil som i resten av landet. Over 130 barn vokser opp i vedvarende lavinntektsfamilier. Vi vet at et antall barn, tilsvarende et helt årstrinn, er underlagt barnevernet i Trysil. Trysil SV vil fortsette kampen mot barnefattigdom. Ingen skal måtte stå utenfor fellesskapet fordi de ikke har råd til å være med. Ingen barn skal måtte vokse opp i utrygghet.

Trysil SV mener at det er kommunens oppgave å gjøre sitt for at ungene som vokser opp i vår kommune skal ha mest mulig likeverdige vilkår. Trysil SV fikk vedtatt i kommunestyret at barnetrygden ikke skal regnes inn i inntektsgrunnlaget ved beregning av sosialhjelpssatser. Senere har SV på Stortinget fått slått fast at dette skal gjelde i alle landets kommuner.

I kommunebudsjettet for 2023 har vi fått vedtatt at kommunen skal sette opp sosialhjelpssatsene fra statens minstesats til SIFOs forbruksbudsjett. Dette skal fases inn fra budsjettåret 2024, og vi vil følge med på at opptrapping skjer etter vedtatt plan.

Trysil SV har foreslått økte ressurser til barnevernet. Vi var med på å skaffe flertall for en forsøksordning med skolemat, og har foreslått søsken- og flerfagsmoderasjon i kulturskolen. I tillegg til å øke rammen for at barn av lavinntektsfamilier får dekket mer enn ett aktivitetstilbud. Vi har også sørget for at midler til en aktivitet/tur som kan skape gode minner fra sommerferien nå blir fast post i kommunens økonomiplan. Etter forslag fra SV er BUA etablert i Trysil, der det kan lånes utstyr til aktiviteter både sommer og vinter.

Trysil vil:

- Fortsette opptrapping til gratis SFO
- Senke prisen for plasser i barnehage. Sørg for at den nye kommunale barnehagen blir bygget.
- Styrke BUA, junior- og ungdomsklubb, og kulturskolen. Øke overføringer til idretten.
- Innføre aktivitetskort slik at alle sikres mulighet til å være med på fritidsaktiviteter.
- Innføre mat i skolen i tråd med erfaringer fra forsøksprosjektet.
- Sikre opptrapping av sosialhjelpsstøtten til SIFO-nivå, noe som særlig vil komme barn som vokser opp i lavinntektsfamilier til gode.
- Få på plass en bemanningsnorm i barnevernet. Ingen skal måtte stå på venteliste for å få hjelp.

Barn og unge voksne med særlige behov

Trysil SV mener at foreldre automatisk må få god og forutsigbar informasjon om rettigheter til hjelpetiltak i barnehage og skole og rett til avlastning dersom de har barn med særskilte behov. Støtteordningene og hjelpetiltakene må fremstå som forutsigbare og lite byråkratiske. Barn og unge har rett til individuell opplæringsplan og individuell plan for å kunne fungere i samfunnet. Trysil SV vil sørge for at kommunen følger opp ny lov om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet. Loven innebærer en tydeligere rettslig forankring av kommunenes boligsosiale ansvar, med formål om å forebygge boligsosiale utfordringer og bidra til at vanskeligstilte på boligmarkedet skal få bistand til å skaffe seg og beholde egnet bolig. Trysil SV har inneværende periode satt boliger på dagsorden og vil følge opp dette arbeidet. Ledsagerordning for å få dekket utgifter til ledsager på arrangementer er på plass og vi arbeider for å få flere arbeidsplasser til unge med funksjonsnedsettelse.

Trysil SV vil:

- Sikre bedre oppfølging av barnefamilier som har barn med særlige behov
- At kommunen skaffer en oversikt over beboere med behov for tilrettelagt bolig og utarbeider en plan for fremtidige boløsninger der kommunens ansvar blir større når barna/ungdommene blir myndige.
- Kartlegge hvilke oppgaver i kommunal regi og hos lokalt næringsliv som er egnet og kan tilrettelegges for personer med funksjonsvariasjoner, slik at flere kan få et jobbtilbud.

Trysil skal være et aldersvennlig samfunn – trygghet, livsglede, medvirkning

Trysil SV mener at omsorgen for funksjonshemmede, eldre og særlig pleietrengende må være tuftet på respekt og verdighet for den enkeltes ønsker og behov. Ulike folk trenger ulike løsninger. Behovene den enkelte og deres pårørende har, skal vektlegges i kommunens møte med innbyggerne. Alle skal ses og høres, og kommunens hjelpeapparat skal imøtekomme alle henvendelser på en forutsigbar, trygg og verdig måte. Ingen skal føle at de ikke får den hjelpen de trenger og har krav på.

Trysil SV går til valg på et løfte om en helhetlig eldrepolitikk. Sammen skal vi skape et aldersvennlig Trysil hvor trygghet, livsglede og medvirkning skal stå i sentrum. Vi er overbevist om at ved å involvere og inkludere de eldre selv og deres pårørende, samtidig som kommunens ansatte vises tillit og gis mulighet til å påvirke sin arbeidsdag, vil vi løfte Trysil inn i en ny æra som et aldersvennlig og demensvennlig lokalsamfunn for trygghet, livsglede og medvirkning.

Trysil SV vil:

- Ha en dør inn: det skal opprettes en eldrekontakt / eldrekoordinator som kan koordinere aktiviteter, som kan løse eldre til relevante kommunale tjenester, samt bistå med veiledning og opplæring i bruk av digitale tjenester, bl.a. kjøpe billetter på Internett
- Gjenopprette en kommunal vaktmestertjeneste som kan påta seg små oppdrag for hjemmeboende som trenger praktisk bistand til f.eks enkelt hagestell/gressklipping, vedstabling/bæring, snømåking inn til hus, kjøre fram søppeldunker mm
- At Trysil bo- og aktivitetssenter (BOAK) skal være et sted for aktivitet og fellesskap i tillegg til behandling og pleie.
- At det må være behovene som styrer hvor mange sjukehjems plasser vi skal ha i kommunen.
- At Trysil kommune skal sørge for at det bygges for varierte boformer for eldre, som eldrekollektiv, demensboliger og omsorgsboliger med og uten døgnbemanning.
- Styrke hjemmetjenesten og tilrettelegge for at flere som ønsker det får bo trygt hjemme lenger.
- Legge til rette for større grad av medvirkning og valgfrihet, bl.a. middagsvalg fra kjøkkenet på BOAK, fortsette satsingen på at folk skal kunne kjøpe mat fra kjøkkenet på BOAK og få denne kjørt hjem.
- Legge til rette for arenaer hvor ulike generasjoner kan møtes. Eks. kafé for alle, mekkeklubb for eldre, strikkekafé, barselgrupper, eldretreff, babysang. Uteområde med lekeapparater, grillplass, benker, treningsapparater.
- Sikre drift og utvikling av sosiale møteplasser også i grendene slik som dagsentertilbudet.
- Satse på velferdsteknologi. Enkle teknologiske løsninger kan bidra til økt trygghet, sikkerhet, sosial deltakelse og mobilitet. Det må sikres nødvendig opplæring og individuell tilpasning.
- Jobbe for gode og varierte aktivitetstilbud for eldre i kommunen, blant annet gjennom samarbeid med frivillige organisasjoner, Frivilligsentralen, barnehager, grunnskole og Trysil videregående skole.
- Styrke transporttilbudet for eldre, for eksempel bestillingstransport og gjennom samarbeid med frivillige, drosje- og busselskap.
- At Eldrerådet og råd for personer med funksjonsvariasjoner i større grad blir tatt med som medvirkningsorgan i saker som angår dem.
- At det opprettes egne parkeringsplasser for eldre
- At det settes større fokus på universell utforming og tilgjengelig i rehabilitering og nyetableringer
- At eldreomsorgen i Trysil skal være fritt for diskriminering, men ha fokus på likestilling og inkludering både når det gjelder livssyn, etnisitet og seksuell legning.
- Styrke informasjonen og kursingen overfor innbyggere slik at Trysil kommune kan bli et mer demensvennlig samfunn.

Trysil skal bli grønnere og stoppe nedbygging av natur

Trysil SV skal fortsette å foreslå konkrete tiltak for å stoppe nedbygging av natur. Vi vil ha stans i hyttebygging i store deler av kommunen. Vi vil gå mot all nedbygging av myr, sikre juridiske utbyggingsgrenser og sørge for at det gjennomføres arealvask før behandling av kommuneplanens arealdel.

Trysil SV vil ikke åpne for nye vindkraftanlegg i Trysil. Vi ønsker å få utredet om det kan være områder i kommunen som kan passe til solenergiverk. Først ønsker vi likevel å realisere solcelleanlegg på kommunens flate tak hvor en ikke kommer i konflikt med naturinngrep.

Trysil SV vil:

- At Trysil kommune skal vedta at vi skal være arealnøytrale, enhver nedbygging av natur skal erstattes med tilsvarende areal restaurert tilbake til naturen.
- At Trysil kommune skal ta sitt ansvar for å verne opptil 30 % av naturen slik regjeringen har forpliktet oss til gjennom naturavtalen.
- At klimaavtrykket fra reiselivssatsingen skal minimeres, og at det settes klare krav til klimagasskutt.
- Sikre rent drikkevann og god håndtering av overflatevann.
- Gjøre Trysil mer robust mot ekstremvær.
- Arbeide for at vannkvaliteten i Trysil- og Ljøravassdraget skal opp på beste nivå, og at vandrende fisk sikres i møte med vannkraftverkene i elvene. Laksen skal på ny opp Trysilelva.
- Støtte rehabilitering og investeringer i kommunens vannkraftanlegg, men ønsker ikke å oppheve vernet av Trysilvassdraget.
- Foreslå at kommunen skal benytte egen konsesjonskraften i formålsbygg for å sikre en lav og forutsigbar pris, i stedet for å selge denne på det åpne markedet

Reiseliv på naturens og innbyggernes premisser

Reiselivet i Trysil har bidratt til at vi har et sunt og aktivt lokalsamfunn. Så langt har utviklingen i reiselivet vært tilnærmet utelukkende positiv for oss som bor her. Det gjelder både tilrettelegging av anlegg og økt aktivitet, arbeidsplasser og omsetning for bedrifter og serveringssteder. Derimot ser vi at utbyggingen legger stort press på våre naturressurser, slik vi også ser i andre store turiststeder i verden. I tillegg til klimagassutslipp og nedbygging av natur opplever vi et boligmarked med høye priser og at livskvaliteten for noen er forringet på grunn av høyt besøkstrykk. Med de store økningene i investeringer og gjestedøgn (1,3 mill. gjestedøgn i 2030) som er foreslått i Reiselivsstrategien for Trysil 2020–2030, mener Trysil SV det er tid for å ta en debatt om sammenhengen mellom kapasitet og kvalitet.

For at utbyggingen fortsatt skal oppleves som positiv, er det viktig at vi som bor i kommunen føler at det gagnar oss. Ikke minst er det viktig å ivareta miljø og naturmangfold. Næringen må finne balansen mellom små klimautslipp og høy verdiskaping. I områder rundt fjellet mener Trysil SV at det må settes stopp for ytterligere hyttebygging. I andre deler av kommunen kan det være rom for noe mer utbygging som må ha som mål å minimere naturinngrep og utslipp.

Trysil SV vil:

- Foreslå å innføre turistskatt i kommunen; inntekter og bruk av penger skal konkretiseres og synliggjøres
- At kommunen tar initiativ overfor SkiStar og Trysilfjell Utmarkslag for å etablere bedre forbindelse mellom sentrum og fjellet.
- At det stilles krav i kommunens arealdel om at det ikke godtas nybygging av hytter over 70 m², og at de må være klimanøytrale.
- Sørge for at en fortsetter utbyggingen, i samarbeid med SØIR, av kildesortering av avfall i alle kommunens hytteområder
- At kommunens styrerepresentant i Destinasjon Trysil ser det som sitt hovedansvar å ivareta fellesskapets interesser i møte med store kommersielle aktører
- Ikke bevilge midler til drift av flyplass i Sälen
- Utrede boplikt i kommunen.
- Under behandling av kommunens arealplan bidra til å sikre bosetting og utvikling av reiseliv i alle deler av kommunen. Samtidig vil SV spesielt legge vekt på at noen arealer bør skjermes mot kommersiell utvikling for å ta hensyn til folk, miljø og naturmangfold
- At kommunen skal være med og sikre driften til Norsk parker ved aktivt å arbeide for at regionalparker på ny skal inn som fastpost på statsbudsjettet.
- At kommunen skal videreutvikle og styrke arbeidet på Trysil Finnskog gjennom blant annet medlemskap i Finnskogen Natur og kulturpark.
- At serveringsstedene for å få skjenkebevilling i Trysil kommune må ha arbeids- og lønnsforhold som til sammenligning er like gode som rammebetingelsene i en tariffavtale

Det grønne Trysil

Kampen for et grønt samfunn vinnes gjennom kollektivt samarbeid og investeringer. Trysil kommune ligger midt i verdens største skog, og vi bidrar til å forvalte en viktig fornybar ressurs gjennom vårt eierskap i Trysil Kommuneskoger. Vi er en av landets største skogeiere. Trysil SV mener at kommuneskogen og fagmiljøene i Trysil innenfor skogsdrift og opplevelsesbasert næring i utmark innehar en kompetanse som kommunen aktivt skal støtte og bidra til å videreutvikle.

Trysil SV vil:

- Ikke selge kommuneskogen, men forvalte eierskapet aktivt gjennom å satse på forskning og utvikling av skogsdrift og skogens ressurser
- At Trysil kommune gjennom Trysil kommuneskoger skal bli Norges fremste forvalter av miljø- og klimavennlig skogsdrift.
- At samarbeidet mellom Trysil kommune, Trysil Kommuneskoger, Trysilvassdragets Skogeierlag og Trysil Fellesforening for jakt og fiske videreutvikles med tanke på tilrettelegging og framtidig næringsutvikling i skogen
- At elever skal lære om den muligheten til videreutvikling som skogen gir oss i møtet med den grønne omstillingen
- Legge til rette for at ungdom kan ha sommerjobb i skogen
- Støtte bruk av fondsmidler på tiltak/tilrettelegging av grønn næringsutvikling
- At Trysil kommune skal utarbeide et klimaregnskap, slik at vi får oversikt over de kommunale utslippene og kan sette inn tiltak for å kutte disse
- At Trysil kommune i sine innkjøp og anbud skal legge inn miljø- og klimavennlige krav
- At det fortsatt må være et mål at avkastningen fra skogen, aksjene og fondene brukes til investeringer og ikke i drift av kommunen

Et Trysil for mangfold, likestilling og inkludering

Trysil SV mener at et godt samfunn er tuftet på demokrati, likestilling, toleranse, inkludering og mangfold. Vi vil støtte alle gode krefter som er med på å skape et åpent lokalsamfunn, der folk trygt kan være dem de er.

I perioden 2019–2023 har SV sikret kommunal støtte til Pride, lov til å flagge med Pride-flagget og møtt opp på kafeer og arrangementer i regi av Trysil Pride.

Trysil SV har sørget for at alle nye flyktninger blir tatt vel imot i kommunestyresalen av kommunens øverste politiske og administrative ledelse. Vi vil fortsette jobben for å skape møteplasser og sette fokus på toleranse, mangfold og grensesetting. Vi ønsker at skole og barnehage aktivt skal brukes for å lære barn og unge at de er verdifulle uavhengig av hvor de kommer fra, hvilket kjønn de har eller hvilken gud de tror eller ikke tror på.

Trysil SV vil jobbe for:

- At kommunen utarbeider en egen handlingsplan mot homofobi og for å styrke LHGBTs naturlige plass og rettigheter i lokalsamfunnet
- At Rosa kompetanse skal finnes hos alle som er involvert i livsløpet til Trysils innbyggere
- At minst to leger ved Trysil legesenter har opplæring i behandling av kjønnsinkongruens
- At Trysil kommune som skoleeier tar opp spørsmål rundt sosial kontroll, undertrykking og ufrihet med vekt på hvilke rettigheter hvert enkelt barn og ungdom har til å utfolde seg
- At kommunen skal være positiv til, støtte og legge til rette for etablering og drift av flere multikulturelle møteplasser
- At kommunen følger opp handlingsplan mot vold i nære relasjoner med informasjonsmateriell og konkrete tiltak
- Fortsatt støtte krisesenteret på Hamar med økonomiske midler
- At kommunen bosetter minst det antall flyktninger staten ber om
- At kommunen tilbyr god språkopplæring og organiserer gode integrerings- og inkluderingsarenaer for flyktninger og tilflyttere

Forebygging er den beste behandlingen

Trysil SV vet at forebygging er den beste behandling. Dette gjelder for alle målgrupper i alle aldre. Det er viktig at arbeidet starter allerede på helsestasjonen, som på et tidlig stadium får kontakt med barn og familier som trenger særlig oppfølging. Ungdom som sliter eller som dropper ut av videregående skole, eller som står i fare for å gjøre det, er overrepresentert i alle utsatte grupper. Kompetansen innen forebygging i Trysil har blitt bedre de senere årene, men det er en utfordring at økonomien har blitt dårligere.

Gjennom hele oppveksten og i møte med familiene må hjelpeapparatet tørre og snakke om vanskelige temaer som vold og overgrep. Mørketallene er store, og vi opplever altfor ofte at barn kommer sent under behandling og oppfølging.

Trysil SV vil fortsette å jobbe tett med ungdomsrådet for å legge større vekt på helhetlig og forebyggende tilbud

Trysil SV vil:

- Videreutvikle helsestasjonen for ungdom og en god skolehelsetjeneste
- Ha et psykiatrisk lavterskeltilbud for barn, unge og voksne med psykiske plager. Ventelister må bort.
- At alle med rusproblemer får et raskt tilbud om avrusning, behandling uten opphold samt oppfølging og rehabilitering.
- At kommunen følger opp handlingsplan mot vold i nære relasjoner med informasjonsmateriell og konkrete tiltak

Barnehage for alle

Alle barn og unge skal få like gode muligheter til å tilegne seg kunnskap og utvikle sine ferdigheter, holdninger og verdier. Gjennom sterke fellesarenaer gir vi barna våre gode forutsetninger for å lykkes. Barnehagen skal ivareta barns behov for omsorg og lek. Barnehagen skal sørge for at barn gis frihet til å utforske egen identitet. SV vil prioritere tiltak som styrker kvaliteten i barnehagen, og som gir alle barn mulighet til å gå i barnehage.

Trysil SV har jobbet mye for at det skal bli flere kommunale og færre private barnehageplasser i kommunen. Vi har også vært med på å redde barnehagen på Østby og i Nybergssund, dessuten tatt til orde for at det kan være behov for barnehage i Ljørdalen igjen.

Trysil SV vil:

- Starte en langsiktig plan for å kutte foreldrebetalingen på barnehageplasser i Trysil, gjennom å senke prisene under de statlige normene, for å sikre at ingen velger bort barnehage fordi de ikke har råd.
- Sikre rask oppstart på bygging av ny kommunal barnehage
- At dersom en privat barnehagedriver ønsker å avvikle driften, skal kommunen sørge for at det fortsatt er full barnehagedekning.
- At barnehagesektoren bør styrkes med klarere nasjonale krav til flere barnehagelærere og fagarbeidere i barnehagene og felles normer for størrelsen på barnegruppene.
- At Trysil kommune bør tilby etter- og videreutdanning til ufaglærte ansatte som arbeider i de kommunale barnehagene.
- Fortsette arbeidet for å gi mulighet til å ta fagbrev på jobb
- At Trysil kommune legger til rette for et godt samarbeid med videregående skole for å sikre barne- og ungdomsarbeidere lærlingeplass i kommunens barnehager. Dette arbeidet følges opp.
- At Trysil kommune skal kartlegge om det er behov for å justere åpningstidene i barnehagene slik at de er tilpasset barn og foreldres behov. Det skal legges særskilt vekt på arbeidsintensive perioder som jul og påske.

Skolehverdag for alle

Skolens oppgave er å formidle kunnskap. Skolen vil ikke lykkes med dette om elevene ikke opplever å bli tatt hensyn til og verdsatt. Høyrekreftene har omdannet skolen fra en dannelses- og læringsorientert skole til en målstyrt konkurranseskole. Resultatet har blitt: Lykkes du ikke i konkurransen, får du skyld på deg selv. Sunn samfunnskritikk erstattes av destruktiv selvkritikk. Det blir også påpekt at flere unge sliter med psykiske problemer, og at de sjelden får høre at de er gode nok som de er. I denne situasjonen trenger skolen innspill fra yrkesgrupper som har fagutdanning og kunnskap om psykiske problemer. Helsesykepleier til stede hver dag på ungdomsskolen er gjennomført denne perioden med midler fra departementet.

Trysil SV er bekymret når vi leser om manglende kompetanse blant lærere, og at Trysil-elevne scorer lavere enn gjennomsnittet i basisfagene. Dette er et problem som ledelsen i kommunen og på hver skole må ta på alvor og analysere, før de setter inn nødvendige tiltak. Det er en hovedoppgave for kommunen å gi barn og ungdom det best mulige grunnlaget for å kunne lykkes med å utvikle sine evner og anlegg. Det er satt av midler i budsjettet for å sikre lærerne muligheter til god etter- og videreutdanning for kompetanseheving.

Trysil SV har gjennom flere år vært opptatt av og foreslått tiltak for bedre samarbeid mellom skole og næringsliv. Unge tryslinger må få kunnskap om hvilke muligheter som finnes i kommunen, og næringslivet må være mer bevisst sitt behov for kompetanse og arbeidskraft i framtida. Det er viktig at kommunen fortsetter sitt engasjement rundt lærlingegarantien og samarbeidet med skolen i tråd med lokalsamfunnets behov for arbeidskraft.

Trysil SV er opptatt av språkopplæring som en nøkkel til service, formidling og integrering. Å lære fremmedspråk er like viktig for lokal arbeidskraft i møte med utlendinger som det er for sesongarbeidere og innvandrere å lære seg norsk.

Trysil mottar et stort antall tilreisende i løpet av året, med mange aktiviteter knyttet til natur og utmark som kan føre til ulykker og skader av ymse slag. SV mener det er viktig at befolkningen i Trysil innehar kompetanse på livreddende førstehjelp

Trysil SV mener:

- At skolene i Trysil skal sette i gang en forsøksordning med leksefri skole i påvente av utvidet skolehverdag, heldagsskole. Lekser skal gjøres i skoletiden eller i SFO. Elevene skal ikke måtte være avhengig av foreldrenes engasjement og kunnskapsnivå for å tilegne seg lærdom.
- At SFO skal på sikt bli gratis for alle. En opptrapping av gratis SFO er i gang takket være SV på Stortinget
- At praktisk kunnskap skal vektlegges sterkere i tråd med den nye læreplanen. SV har foreløpig foreslått en egen skogdag for elevene.
- At Trysil kommune skal fortsette med lærlingegarantiordningen
- At kommunen skal fortsette arbeidet for å skape en møteplass mellom skole, NAV, lokalt næringsliv og ressurspersoner «utenfra» (f.eks. gjennom en yrkes- og utviklingsmesse)
- At alle skoleelever i Trysil får grunnleggende opplæring i akutt førstehjelp
- At Vestre Trysil oppvekstsenter ikke skal legges ned i perioden
- At lærerne i Trysil har en av kommunens aller viktigste jobber. Det er viktig å sikre rekruttering, etter- og videreutdanning og et akseptabelt lønnsnivå til lærerne. Trysil kommune skal bruke medlemskapet i Kommunenes Sentralforbund (KS) aktivt for å sette denne utfordringen på dagsorden.

Ungdommen er framtida!

Barn og unge utgjør tjue prosent av befolkningen, men hundre prosent av framtida! Trysil SV er opptatt av at det skal være godt, spennende og meningsfylt å være ungdom i Trysil. Vi må legge til rette for utdanning, meningsfulle fritidsaktiviteter og arenaer hvor ungdom kan treffes i trygge, gode og rusfrie miljøer. Trysil kommune skal fortsatt ha fokus på handlingsplaner mot mobbing og utfrysing. Alle skal ses og behandles med respekt og toleranse uavhengig av kjønn, religion, seksuell legning eller etnisitet. Kommunen skal selv drive ungdomsklubben og legge til rette for at ungdomsrådet fortsatt har gode arbeidsvilkår og medbestemmelse.

Trysil SV har trua på ungdommen og:

- Vil styrke ungdomsklubben og juniorklubben. Det bør vurderes å flytte klubben ut av skolen til sentrum, gjerne i sett i sammenheng med behov for atelier, øvingsrom – kanskje er tiden inne for et ungdomshus?
- Opprettholde tilbudene på kulturskolen som ivaretar barn og unges interesse for både tradisjonelle og nye uttrykksformer. SV har foreslått flerfags- og søskenmoderasjon vi ønsker å trappe opp den – slik at tilbudet blir billigere.
- Følge opp forsøket med ungdomsarrangementer og skyss hjem
- At en ny skatepark blir del av sentrumsplanen og anlegges midt på bygda, slik at den blir synlig for alle
- At kommunen skal stille til disposisjon en vegg for grafittkunst og andre billedlige framstillinger
- At kommunen skal jobbe for å få flere tilkoblingspunkter for trådløs nettilgang og ladestasjoner for mobil, også ivaretatt i sentrumsplanen/Tverga

De ansatte er vår viktigste ressurs

Trysil kommune er Trysils største arbeidsplass. Kommunestyret er de ansattes øverste arbeidsgiver. Kommunens viktigste ressurs er de ansatte, og hver enkelt av dem er kommunens ambassadører i sitt møte med publikum og tjenestemottakere.

Kommunestyret i samarbeid med tillitsvalgte og administrativ ledelse må sørge for at kommunen blir en god og forutsigbar arbeidsgiver. Trysil SV har sørget for rekrutteringsboliger og seniordager med lønn.

Det har skjedd en markant bedring i utlysning av heltidsstillinger i kommunen. Dette har vært en viktig sak for Trysil SV i flere år. Vi har også jobbet mye, blant annet gjennom partssammensatt utvalg, for å få fokus på personalledelse. Et nytt etisk reglement som sikrer varslere og åpenhet om hvordan varsler skal håndteres er vedtatt.

SV vil sterkt motsette seg Høyres forslag om økt privatisering i eldreomsorgen. Økt privatisering er ikke svaret på utfordringene i Trysil kommune.

Trysil SV mener det er viktig:

- At heltidsstillinger blir en rettighet, og at deltid skal være frivillig. Alle nye stillinger i kommunen skal lyses ut som heltidsstillinger
- At den vedtatte kommunikasjonsplanen må komme på plass og at kommunen fortsetter sitt gode informasjonsarbeid
- Fortsatt å ha fokus på personalledelse
- Å fortsette kompetansebyggende tilbud for de ansatte, slik at de kan sikres gode etter- og videreutdanningstilbud
- At trepartssamarbeidet gir konkrete resultater for bedre tjenester i kommunen gjennom å ta de ansatte med på råd, og sikre kommunikasjonen mellom politikere, administrasjon og fagtilitsvalgte
- At økt privatisering IKKE er svaret på utfordringene i Trysil kommune
- At ansatte sikres god påfyll av kompetanse og mulighet til å gjøre karriere/ få lønnsøkninger i kommunen uten at en må bli leder.

Kommunal økonomi

Trysil kommune opplever at kommuneøkonomien er presset. Årsakene til dette er sammensatt. I likhet med andre kommuner opplever vi at regjeringen sender regningen for folks velferdstilbud fra den rike staten til de «fattigere» kommunene. Spesielt ser vi dette innenfor helse- og sosialsektoren. Regjeringens krav til økonomiske resultat hos sykehusene gjør at pasienter skrives ut for tidlig, mens utgiftene overføres til kommunene, som ofte har verken kompetanse eller kapasitet til å ta imot dem. Regjeringen har innskjerpet kravene om arbeidsavklaringspenger. Langtidssyke som før mottok statlige trygdeytelser, blir nå raskere kastet ut av programmet og blir henvist til den kommunale sosialhjelpen for å få støtte til livsopphold. Innstrammingene i kommunens rammeoverføringer gis svært ofte tilbakevirkende kraft, og mangel på forutsigbarhet fra staten gjør kommunene svært sårbare i sitt behov for langsiktig planlegging av innbyggernes velferdsgoder.

I likhet med andre hyttekommuner opplever også Trysil et press på helsetjenester. Fordi hyttegjestene tilbringer stadig mer tid på hytta og har rett til pleietjenester, blir det en ekstra utgift for kommunen. Systemet er slik at hjemkommunen i ytterste konsekvens blir spart for betydelige utgifter, mens feriekommunen ikke mottar noen form for kompensasjon. Det er også slik at det er Trysil kommune som betaler for all legehjelp gjestene våre får i kommunen.

Trysil SV vil:

- Passe på at økonomiske nedskjæringer ikke rammer de svakeste
- Støtte investeringer som er nødvendige for å ivareta kommunenes rolle som samfunnsutvikler
- Sørge for at omsorg/pleie og legetjenester for hytteboere blir kodet spesielt i kommuneregnskapet, slik at kommunen har oversikt over kostnadene
- Beholde/øke eiendomsskatten
- At Trysil kommune skal bestå som egen kommune og styrke det interkommunale samarbeidet i Sør-Østerdal, slik at små fagmiljøer blir sterke sammen.
- At Trysil kommune skal fortsette samarbeidet med våre svenske nabokommuner for å legge til rette for en smidig arbeids- og bosituasjon for grensependlerne.

Bolig for de mange – ikke for de få

Det er stadig tøffere for unge i etableringsfasen å komme seg inn på dagens boligmarked. Dette gjelder også i Trysil. Vi ser at det er dyrt i pressområdene rundt sentrum og få tomter tilgjengelig. I grendene er det svært vanskelig å få lån på grunn av at omsetningsverdien på boliger er lav. Få eiendommer blir lagt ut for salg.

Trysil SV mener at kommunen bør opprette et kommunalt tomte- og boligbyggelag som vil få hovedansvaret for å legge til rette for boligbygging i hele kommunen. Dette kan gjøres med opparbeiding av tomter/boligfelter i tillegg til bygging og drift av utleieboliger i kommunal regi. Det må gis rimelige startlån for bygging i grendene. Vi mener dette vil sikre god, langsiktig planlegging.

Trysil SV vil:

- Opprette et kommunalt boligbyggelag som får ansvar for utbygging og drift av eksisterende og nye boliger i kommunalt eie. Boligbyggelaget skal også opparbeide og selge tomter og større prosjekter til private aktører.
- Gi kommunale garantier i form av startlån til førstegangsetablerere og bygging i grendene. Kommunen må øke startlånsrammen.
- At kommunen bruker alle virkemidler i Husbanken knyttet til utbygging i distrikts-Norge slik at ikke bare sosiale, men også distriktpolitiske virkemidler blir benyttet
- Sikre tilgang til tomter og boligutbygging i alle grender i forbindelse med behandling av arealplaner.

Entreprenørskap og næringsutvikling

Trysil SV mener at jordbruksfondet har vært viktig for landbruket i Trysil. Vi støtter en videreføring av fondet. Det er svært gledelig at en ny generasjon bønder er i ferd med å etablere seg i kommunen. De nye driverne trenger gode velferdstilbud sammen med forutsigbare rammebetingelser i et landbruk som er i stadig omlegging.

Trysil SV ønsker flere nyetableringer og vil bidra til at flere overlever fra ide til bedrift. Suksessen med Ungt Entreprenørskap i ungdomsskolen og videregående skole må bære frukter i form av økt gründervirksomhet i Trysil.

Trysil kommune må være en aktiv tilrettelegger for næringsvirksomhet i kommunen, samtidig som et samarbeid med ulike aktører kan gi inntekter til infrastruktur. Under arbeidet med kommuneplanens arealdel er det svært viktig å sikre gode, sentrale og store nok næringsarealer

Trysil kommune må sikre og styrke den spennende grønne kompetanseklyngen som nå er samlet på Gammelskula, med blant annet Norske Parker, Anno, Fulufjellet Nasjonalpark og Statens Naturoppsyn.

Kompetansen Trysil har på tre og trevirke må også styrkes de kommende årene. Trysil kommuneskoger vil stå sentralt som en aktør i en grønn trebasert utvikling.

Trysil SV vil:

- At Trysil skal være mer frampå for å skaffe statlige arbeidsplasser i kommunen
- At landbruksfondet videreføres.
- At tilflytterprosjektet må videreføres for å beholde, tilbakeføre og vinne nye innbyggere

Trysil sentrum

Sentrumsplanen for Trysil må behandles og komme på plass så raskt som mulig. Befolkningen og næringslivet har ventet på denne planen i mange år. For SV er det særlig viktig at planen blir utformet slik at den er forutsigbar, bindende og behandler grunneiere likt innenfor planens område. Vi ønsker en plan som tar inn over seg framtidens ønsker og behov i tett sammenheng med vern og bevaringsinteresser, slik at Innbygda kan framstå som et trivelig, nyskapende og trygt forankret handelssentrum hos innbyggere, eiere og tilreisende. SV ønsker at den gamle trebebyggelsen på bygda skal kunne leve videre. Vi ønsker heller ikke økte byggehøyder mot elva, eller bestemmelser som gjør at sentrum vil bli fylt av høye, firkantene klosser – men at en tar vare på de særegne med en trebebyggelse med saltak.

Trysil SV har foreslått disse punktene i sentrumsplanen:

- Sikre at en overordnet plan for utvikling av Trysil sentrum kommer på plass og gjennomføres i tråd med fellesskapets interesser
- At kommunen gjennom planarbeidet sikrer flere kommersielle senger og flere boliger i tilknytning til sentrum
- At kommunen tar initiativ til en god og gjennomførbar parkeringsstruktur for sentrum der det vurderes felles beboerparkeringsanlegg, uten å pålegge utbyggere å lage parkeringsplasser ved alle nye boliger
- Å støtte opp om Gammelskula og området rundt som utsalgssted og torghandel for håndverk og lokale produkter
- At sykkelstien i og rundt Trysilfjellet skal føre til utbedring og utvikling av sykkelstier og sykkelparkering også i sentrum
- At kommunen ikke åpner for massiv detaljhandel i området Turistsenteret/Mosanden, men støtter de utfyllende egenskaper områdene har i dag
- At det legges til rette for flere attraktive møtesteder for barn og unge

Kultur og identitet

Trysil har stolte tradisjoner for kultur og idrett. Vi har arrangementer i alle deler av kommunen, og det blir lagt ned mange dugnadstimer i løpet av et år. SV mener det er viktig at tradisjonen videreføres.

Kulturhistorie og kulturformidling oppfattes i økende grad som en viktig del av vår identitet og tilbud til befolkningen. Kultur og historie kan være en brobygger mellom folk og en attraksjon for besøkende. De siste årene har bevisstheten om kommunens skogfinske rätter fått økt oppmerksomhet, takket være aktive historielag i Søre og Vestre Trysil.

Trysil kommune trenger at kommunens storstue Hagelund rustes opp og tilrettelegges som konsertsal, kinosal og teaterscene, blant annet for Teater Innlandet. Etter vårt forslag er forprosjektering nå i gang.

Biblioteket er ikke bare et boklager, men også et gratis oppholdssted og en møteplass for alle. Her kan tryslinger og turister i alle aldre komme for å lese Skjæraasen, bruke internett eller låne en film. Med nye tilbud som utstillingslokale, kulturarrangør og debattforum er biblioteket Trysils viktigste kulturbærer. Heia for knøttebiblioteket!

Trysil SV ser dessuten biblioteket i et rettferdighetsperspektiv: Det sikrer at alle, uavhengig av sosial og økonomisk status, har lik tilgang til informasjon og kunnskap.

Trysil SV vil:

- Fortsette arbeidet for økt støtte kultur- og idrettsaktiviteter
- Øke potten til idrettslag, frivillige lag og foreninger
- Sikre kulturskolen gode og forutsigbare rammebetingelser og elevene gjennom flerfag-/søskenmoderasjon og meråpen kulturskole
- At kinotilbudet skal kunne utvikle seg videre ved å øke rammene slik en kan etablere et økt tilbud, og fortsette arbeidet med flere kinodager. Støtte Trysil Queer filmfestival.
- Jobbe for tilstrekkelig bemanning og økte åpningstider på biblioteket, styrke meråpent bibliotek, arrangementspotten og bokbussen.
- At kommunen skal være en aktiv støttespiller både administrativt og økonomisk for lag og foreninger som vil arrangere store arrangementer som musikk- og korstevner, kappleiker eller idrettsarrangement i kommunen
- At kommunen skal fortsette samarbeidet med mekkeklubbene for å gi et praktisk tilbud til ungdom som trenger alternative fritids- og opplæringstilbud
- At kommunen skal ta initiativ til at det opprettes et talentstipend innenfor idrett og kultur som skal tildeles ungdom under 25 som gjør seg særlig bemerket innen sitt felt
- Sikre livssynsnøytrale seremonirom og en urnelund/minnelund hvor navn på kjære venner og slektninger kan settes opp i stedet for et personlig gravsted.
- Opprette en frisone for hunder. Et inngjerdet området som kan fritas fra båndtvang, hvor hunder kan løpe fritt rundt under oppsyn hele året.

coop mega
9:20(18)

I LIKE
BIGGER
BUCKLES
LIKE
BIGGER

Trysil SV

Valgliste 2023

Nr.	Navn	Fødselsår
1	Stine Akre	1972
2	Einar Lund	2001
3	Marit Nyhuus	1955
4	Frank Smestad	1958
5	Maaike Lianne Freudenborg	1970
6	Stig Myrvang	1975
7	Rita Bagsjøberget	1967
8	Lene Bergersen	1990
9	Knut Rønning Nesvik	1984
10	Maria Buflod Rydje	1980
11	Tone Sønstebø	1956
12	Herman Killingmoe	1968
13	Judith Tangen	1972
14	Maud Henriette Ottdal	1975
15	Frode Kroken	1954
16	Awa Jammeh Smestad	1968
17	Per Myrvang	1977
18	Linn Marie Blikstad	1977
19	Nathalie Bråten Akre	2001
20	Vidar Smestad	1960
21	Inger-Lise Berntsen	1973
22	Tuva Berg	1961
23	Raymond Bless	1975
24	Eli Rønning	1945
25	Solfrid Olava Lillemo	1968
26	Erik Rydje	1955
27	Gerd Elise Storvik	1945

**For de mange,
ikke for de få.**

innlandet.sv.no/trysil